

ORMAN KAYNAKLARINDA DOĞA TURİZMİ ETKİNLİKLERİNİN EKONOMİK ÇÖZÜMLEMELERİ¹

(Kızıldağ Milli Parkı Örneği)

Mehmet KORKMAZ*

*Arş.Gör., SDÜ Orman Fak., Orman Ekonomisi Anabilim Dalı

ÖZET

Bu çalışmada, uygulama alanı orman kaynakları olan doğa turizmi etkinliklerinin ekonomisi incelenmiştir

1980'li yıllarda sözü edilmeye başlanan ve 1990'lı yıllarla birlikte turizm ekonomisinde giderek önem kazanan doğa turizmi, deniz, kum, güneş üçgenini kapsayan kitle turizminin bir alternatifi olarak gelişmiştir. Rafting, kano, dağcılık, manzara seyri, uzun doğa yürüyüşleri gibi birçok etkinlik doğa turizmi içerisinde yer almaktadır. Bu etkinliklerin uygulandığı orman kaynaklarından (korunan alanlar) olan Kızıldağ Milli Parkı'na ilişkin fayda / masraf oranı kriterinin sonucuna göre (1.46) bu alana doğa turizmi etkinlikleri için yapılan yatırımın ekonomik anlamda uygun olduğu görülmektedir. Korunan alanlarda doğa turizmi etkinliklerinin dengeli olarak geliştirilmesi için master planların tamamlanması, ulaşım olanaklarının artırılması, doğa turizmi etkinlikleri için uygun ücretlendirmenin yapılması, reklam ve tanıtımın gerçekleştirilmesi gereklidir. Gerek iç gerekse dış kaynaklı doğa turizmi taleplerinin karşılanması ve ülke ekonomisi, yerel ekonomi, doğal kaynak yönetimi ve özel yatırımcılar arasında paylaşılan gelirlerin artışı bu önlemlerin alınmasına bağlıdır.

Anahtar Kelimeler: Doğa Turizmi, Korunan Alanlar.

ECONOMIC ANALYSIS OF ECOTOURISM ACTIVITIES IN FOREST RESOURCES

(The Sample of Kızıldağ National Park)

ABSTRACT

In this study, economic activities of ecotourism were studied in forest resources.

Ecotourism, as an alternative to mass tourism which includes sea, sand and sun triangle has mentioned in 1980s for the first time and in 1990s it

---

¹ Bu makale İ.Ü. Fen Bilimleri Ens. Ormanlık Ekonomisi Yüksek Lisans Programında "Orman Kaynaklarında Doğa Turizmi ve Av Turizmi Etkinliklerinin Ekonomik Çözümlenmeleri" adı altında hazırlanmış olan tezin bir bölümünün özetidir.

gradually gained a great importance in tourism economics. Rafting, canoeing, mountain climbing, sight-seeing and hiking activities etc. are included in ecotourism. According to result of the cost benefit ratio of Kızıldağ National Park (Protected Area) where these activities take place, it has been found that the investment which was made for this area was appropriate. In order to improve ecotourism activities in protected areas, completion of master plans and transportation roads with a reasonable entry fee pricing, also introduction and promotion are required. Meeting internal and external ecotourism, national and local economy demands, natural resource management requirements and increasing the income shared by private investors are closely related to these precautions.

Keywords: Ecotourism, Protected Area.

1. GİRİŞ

Orman kaynaklarından topluma sunulan mal ve hizmet grupları içerisinde yer alan doğa turizmi etkinliklerinin çeşitlenmesi ve gelişmesi son yıllarda hız kazanmıştır. Bu bağlamda çağımızda, orman kaynaklarına yönelik rekreasyonel kullanım talepleri artmakta olup, bu kullanım taleplerinin ön sıralarında doğa tabanlı turizm etkinlikleri yer almaktadır [1].

Doğaya dayalı, doğayla bütünleşmiş gibi kelimelerle ifade edilebilen doğa turizmi etkinliklerinin son yıllarda hızlı bir şekilde gelişmesinin altında yatan en önemli neden kalabalık kentlerde, hava ve gürültü kirliliği, betonlaşma, vb. gibi yoğun çevre sorunları ile birlikte yaşamak durumunda olan ve ağırlıklı olarak hizmet sektöründe çalışan insanların, yaşadığı ve çalıştığı mekanlardaki nitelik değişimine gereksinim duymaları ve bu gereksinimlerin de, turizm talebine yansması ve yeni arayışların gündeme gelmesidir.

Bu etkinliklerin yapıldığı alanlarda akılcı bir yönetim uygulandığı takdirde, büyük gelirlerin sağlanmasının mümkün olduğu da görülmektedir. Bu amaçla yapılacak harcamalar kısa sürede geri dönebildiği için enflasyonist baskı yaratmama yönünden de bir avantaja sahiptir. Bu etkinliklerin kırsal alanlara yaptığı kırsal kalkınma yönünden olumlu etkiler de önem arz etmektedir [2].

2. MATERYAL ve YÖNTEM

Ülkemizde doğa turizminin uygulama alanlarından bir tanesi olan Kızıldağ Milli Parkı örnek araştırma alanı olarak seçilmiştir. Kızıldağ Milli Parkı içerisinde yer alan kullanım alanına ilişkin ekonomik analizler yapılmış, turizm etkinliklerinin milli parkın tamamına yayılması için potansiyel alanlar belirlenmiş ve öneriler geliştirilmiştir. Bu kapsamda

Kızıldağ Milli Park alanında bulunan günübirlik kullanım alanları, kamp alanları, güzel görüntülerin bulunduğu noktalar, yüksek dağlık kesimlerle alan içerisinde bulunan tırmanma parkuru ve yaylalar incelenmiştir. Alan içerisinde bulunan köy ve yaylalarda yaşayan halk ile görüşmeler yapılmıştır.

Kızıldağ Milli Park alanı içerisinde bulunan, turist girişlerinin kontrol edildiği ve turistlerin kalış sürelerinin, ödedikleri bedellerin, kullandıkları tesislerin yıllık gelir ve giderlerinin belirlenebileceği tek alan olan kullanım alanı için ekonomik analiz yapılmıştır.

Kullanım alanına ilişkin ekonomik analiz için fayda/masraf oranı kriterinden yararlanılmıştır. Bu analize göre, yatırım projesinin ekonomik ömrü boyunca elde edilen gelirlerin bugünkü değeri, yine bu dönemde, işletmenin yaptığı giderlerin bugünkü değerine oranlanmaktadır [3]. Fayda/ Masraf oranı, formülle ifade edilirse;

$$F / M = \frac{\sum_{t=0}^m \frac{F_t}{(1+i)^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{M_t}{(1+i)^t}}$$

F: Fayda
M: Masraf
F_t: Yıllar itibariyle elde edilecek faydalar
M_t: Yıllar itibariyle yapılacak masraflar
i: İskonto Oranını göstermektedir.

Fayda/Masraf kriteri, projenin tüm ömrünü hesaba katması, paranın zaman değerini dikkate alması ve bir oran ile ifade edildiği için proje büyüklüğünden etkilenmemesi gibi avantajlara sahiptir. Bu analizin dezavantajı ise kullanılan iskonto oranına bağlı olarak sonuçların farklı çıkabilmesidir.

Fayda/Masraf oranı, 1'den büyük çıkarsa, proje kabul edilmekte, aksi halde ise reddedilmektedir. İki veya daha fazla proje söz konusu olduğunda, fayda/masraf oranı en büyük olan proje kabul edilmektedir.

3. KIZILDAĞ MİLLİ PARKI'NIN TANITIMI

Kızıldağ Milli Parkı, 09.05.1969 tarihinde, 2316 ha olarak Milli Park ilan edilmiştir. 11.01.1993 tarihinde alanı genişletilerek 59600ha saha, yine aynı isimle Milli Park olarak ayrılmıştır. 20.02.1993 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak, yürürlüğe girmiştir [4].

Kızıldağ Milli Parkı, Beyşehir Gölü'nün kuzey ve batısını kuşatan; Şarkikaraağaç İlçesinin bir bölümünü, Yenişarbademli İlçesi'nin tümüne yakın alanını, Beyşehir İlçesi Kurucuova Beldesinin bir parçasını ve Beyşehir Gölü'nün Isparta İl sınırları içinde kalan kısmını kapsayan sahada yer alır.

Kızıldağ Milli Parkı'nın ilk ilan gerekçesi olarak; saf sedir ormanı bulunması, ormanların stebe geçiş zonunda yer alması, yeni yapılan Konya-Isparta-Antalya yolunun Milli Parkın yakınından geçmesi belirtilmiş, Beyşehir Gölü'nün korunması gerekçesi de eklenerek saha genişletilmiş ve günümüzdeki durumuna ulaşmıştır [4].

3.1. Coğrafi Konumu

Kızıldağ Milli Parkı Göller Bölgesi'nde yer alır. Beyşehir Gölü'nü kuzey ve batıdan çevrelemektedir. Coğrafi konum olarak, 38° 03' - 37° 38' kuzey enlemleri ile, 31° 29' - 31° 15' doğu boylamları arasında bulunmaktadır [4].

3.2. Doğal Kaynaklar

Bitki Toplulukları

Farklı iki dağ kütesinden oluşan Kızıldağ Milli Parkı, son derece zengin bir floraya sahiptir. Bölgede 1200'ün üzerinde tohumlu bitki taksonunun bulunduğu ve bunların 195'ini endemik taksonların oluşturduğu belirtilmektedir [5].

Karaçam Milli Park sınırları içerisinde en geniş ormanları kuran türdür. Dedegül Dağı'nın eteklerinde yoğun olarak bulunmakta, Kızıldağ'a doğru azalarak karışıma girerek ormanlar kurmaktadır.

Karaçam ormanlarının dışında en önemli orman kuran tür Toros sediridir. Sedir ormanları, Kızıldağ Milli Parkında Kızıldağ ve özellikle Küçükşivri Tepe üzerinde yoğunlaşmaktadır ve bu tepeyi tamamen örtmektedir. Milli Park içerisinde genel olarak 1100 metreden başlayarak 1800 metrelere kadar çıkmaktadır. Sedir ormanları bulunduğu ortamların oksijen oranını yükselttiği ve akciğer hastalıklarına iyi geldiği için bu sedir ormanları arasına bir senatoryum inşa edilmektedir.

Fauna

Kızıldağ Milli Parkı'nda fauna, su ve kara olarak ikiye ayrılır. Beyşehir Gölü'nde önemli 6 balık türü yaşar. Bunlar, tatlı su levreği (sudak), sazan, kızıl kanat, siraz, akbalık ve gökçe'dir. Göl kenarının sığ kesimlerinde oluşan sazlık ve bataklıklar su kuşlarının beslenme üremelerine uygun ekosistemler oluşturduğu gibi, Dedegül Dağı ve Kızıldağ'ın eteklerinde yüksek ve kayalık kesimler yırtıcı kuşların beslenme ve üremelerine elverişli alanlar olması nedeniyle kuş türleri açısından zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Bunların yanında kurbağa, kaplumbağa, kertenkele ve yılan bulunmaktadır [6].

Sahada bulunan memeli türlerinden yaban domuzu, tilki ve tavşana, hemen hemen sahanın tamamında rastlanmaktadır. Vaşak,

sahada rastlanan diğerk bir memeli türüdür. Diğerk yaban hayatı türleri ise sincap, bozkurt, sansardır [6].

Kayalıklar ve Mağaralar

Park alanının batı sınırı boyunca yer alan yüksek tepeler ve araziler boyunca, Dedegül Dağı civarında, güneyde Karagöl'e ve kuzeyde Kartak Tepe'ye doğru olan alanlarda, Elma Hoşafı mevkiinde; Büyük Kaş Tepe, Beyşehir Gölü'nün batısında yamaç takip edilerek Gedikli Köyü'nün batısından Belmece Güneyi Tepe'nin güneyine kadar geniş sahada uzanan kayalıklar bulunmaktadır.

Kızıldağ Milli Parkında Pınargözü, Arak ve Kocataş mağaraları bulunmaktadır. Mağaracılık bilimiyle uğraşanlara göre dünyanın en büyük mağaralarından biri olarak kabul edilen Pınargözü mağarası; Yenişarbademli'nin 8 km kuzey batısında olup girişinin yükseltisi 1530 metredir. Girişi kapatılmış olan mağaranın içine dar bir koridor uzanmaktadır. Mağara bu yönüyle bilimsel ve görsel olarak ilgilenen insanlar için ilginç olanaklar sunmakta ve turistlerin büyük ilgisini çekmektedir.

3.3. Sosyal Yapı

Kızıldağ Milli Parkı içerisine giren köyler, Beyşehir Gölü havzasında yer almaktadır. Bu köyler; Karayaka, Kıyakede, Sarıkabalı, Gedikli, Yeniköy, Beyköy, Armutlu, Çeltek, Belceğiz, Yassıbel, Gölkonak'tır.

Köylerin genelinde nüfusun azaldığı gözlenmektedir. Yüksek bir göç eğiliminin olduğu, yapılan incelemelerde köylüler tarafından belirtilmektedir. Göç edenlerin büyük çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu köylerde göçün başlıca nedenleri, işsizlik, arazilerin miras yolu ile daralması, elde edilen tarım ve hayvancılık gelirlerindeki düşüş ve Milli Park kararından sonra getirilen bazı kısıtlamalar olarak sıralanmaktadır [7]. Köylerin tamamı gelir kayıplarının giderilmesi ve alternatif iş imkanlarının yaratılması noktasında yapılacak bir kırsal kalkınma planına katılacaklarını belirtmektedir.

3.4. Ekonomik Yapı

Tarım

Havzadaki köylerin başlıca geçim kaynakları, tarım ve hayvancılık olup Yassıbel, Yeniköy, Gedikli, Gölkonak, Kıyakede, Karayaka, Sarıkaya ve Belceğiz köylerinde aynı zamanda balıkçılık yapılmaktadır. Üretilen tarımsal ürünlerin genelde buğday, arpa, nohut, pancar ve tamamını hayvan yemi olarak kullanılan yoncadan oluştuğu köylerde,

kuru tarım ürünleri (buğday, arpa, nohut) daha ağırlıklıdır. Elma yetiştirilen köylerde, vişne ve kiraz fidanlarının dikimleri yapılmaktadır.

Hayvancılık

Hayvancılık kapsamında, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın geçerli olduğu havzada, büyükbaş hayvancılık, kapalı ahır hayvancılığı biçiminde yapılmaktadır. Küçükbaş hayvancılıkta ise koyunculuk ağırlıklıdır. Üretilen hayvansal ürünler itibariyle süt üretimi ilk sırada yer almakta ve bunu sırasıyla et ve yün üretimi izlemektedir.

Ormanlık

Milli park alanının tümü için orman amenajman planı düzenlenmiş ve 26.09.1997 tarihinde onaylanmıştır. Saha, milli park olduğundan üretim amaçlı işletilmesi söz konusu olmayıp, ormanın sağlığı ve devamlılığının temini için gerekli bazı işlemler yapılması önerilmiştir [8]. Bu nedenle orman işçiliğinden elde edilen gelir yok denecek kadar azdır.

Park alanı içerisinde bulunan ve orman köyü sayılan Kıyakdede, Karayaka, Yassıbel, Sarıkabalı, Yeniköy ve Gedikli köyleri 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 32. Maddesi uyarınca işlem görmektedir. Yani orman köyü olmalarına karşılık, üretim ormanı bulunmadığından, orman işletmesinin göstereceği yakın bir depodan zati ihtiyaç alabilmektedirler. Ancak yakın dahi olsa başka bir depodan zati ihtiyaç almak ekonomik olmadığı için, bu köylerin zati ihtiyaç kullanımında belirgin bir azalma görülmektedir.

4. BULGULAR

Doğa turizmi etkinlikleri içerisinde yer alan uzun doğa yürüyüşleri, tırmanma, piknik etkinlikleri Milli Park alanı içerisinde yoğun olarak halen yapılmaktadır. Manzara noktaları olarak belirtilen alanlardan, ulaşım olanağı bulunanlar, halk tarafından günübirlik kullanım alanı olarak yararlanılmaktadır. Günübirlik kullanım alanlarından başlıcaları; Kızıldağ Milli Parkı Kullanım Alanı, Arak mağarası, Pınargözü mesiresidir.

Yukarıda belirtilen alanlar, genelde günübirlik olarak piknik etkinlikleri için kullanılmaktadır. Sadece Kızıldağ Milli Parkı Kullanım Alanı, günübirlik ziyaretlerin yanında, konaklamalı etkinlikler için de kullanılmaktadır. Kullanım Alanı içerisinde ziyaretçilerin gecelemelerine yönelik bungalow, prefabrike konut, çadır ve karavan ile konaklama imkanları mevcuttur. Alana giriş ve çıkışların kontrollü olarak yapılıyor olması ve yoğun bir talebin bulunması gibi nedenlerle ekonomik anlamda çözümlenmelerin bu alan içerisinde yapılması uygun bulunmuştur.

4.1. Kullanım Alanında Bulunan Tesisler

Kızıldağ Milli Parkı Kullanım Alanı'na 1987 yılında 1/1000 ölçekli uygulama planı gereğince turizm etkinlikleri için tesis yapımına başlanmıştır. Aynı yıl içerisinde 5 adet bungalow, müşterek tesisler, gazino (kantin)-fırın, WC ve diğer alt yapı hizmetleri (yol, su ve elektrik) tamamlanmıştır.

Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü, Isparta Milli Parklar Başmühendisliği, 1998 yılına kadar bu tesisler ile alana olan talepleri karşılamıştır. 1998 yılında itibaren alan özel girişimcilere kiralanmak suretiyle işletilmektedir. 1998, 1999, 2000 yıllarında alanın işletilmesi ile ilgili yapılan ihaleleri Şarkikaraağaç Belediyesi kazanmış ve halen işletmektedir. Alana ait tesis eklemeleri 1999 ve 2000 yılında yapılmıştır. Özellikle bu dönemde yapılmış olan 20 adet prefabrike konut dikkati çekmektedir. Alan üzerindeki tüm masrafları Şarkikaraağaç Belediyesi yapmaktadır. Bu nedenle prefabrike konutların yapım maliyetleri de söz konusu belediyeye aittir.

4.2. Ziyaretçilerin Geliş Nedenleri

Alana ziyaretçiler birçok nedenden dolayı gelmektedir. Bunlar önem sırasına göre sıralanacak olursa;

Sağlık; Alana sağlık için gelişlerin nedeni, sedir ağaçları ile kaplı olan alanda oksijen oranının açık alanlara ve diğer orman alanlarına oranla yüksek oluşu ve bununda akciğer hastalıklarına (astım, bronşit vb.) iyi gelmesinden kaynaklanmaktadır. Gerek ziyaretçilerle ve gerekse alanın işletilmesi ile ilgili personel ile yapılan görüşmelerde bu durum ortaya konmakta, alanın yakın çevresindeki hakim bir tepeye Sağlık Bakanlığı tarafından yapımı tasarlanan ve halen inşaatı devam eden senatoryumun da bitiminden sonra akciğer hastalıkları ile ilgili hizmet vereceği belirtilmektedir.

Piknik; Alanda özellikle hafta sonları yakın çevrede bulunan yerleşim birimlerinden günübirlik piknik etkinlikleri için ziyaretçiler yoğun olarak gelmektedirler. Kullanım alanının Şarkikaraağaç ilçesine 6 km gibi kısa bir mesafede olması alanın içerisinde Şarkikaraağaç ilçesinden gelenlerin oranını arttırmaktadır. Bunun yanında özellikle Batı Akdeniz ve Ege'den İç Anadolu'ya ve İç Anadolu'dan, Batı Akdeniz ve Ege'ye geçen turistler günübirlik olarak alandan yararlanmaktadır.

Bunun yanında, alana ziyaretçilerin diğer geliş nedenleri tatil yapma, uzun doğa yürüyüşleri ve tırmanma olarak sıralanabilir. Alanı işleten Şarkikaraağaç Belediyesi'nden alınan bilgilere göre yoğun bir talep söz konusudur. Bir örnek verilecek olursa, 15 Haziran-15 Eylül

2000 tarihleri arasında alandan yararlanmak isteyen ziyaretçilerin rezervasyonları Şubat 2000 itibariyle tamamlanmış ve bu tarihler arası başka rezervasyon kabul edilmemiştir. Yaz dönemi boyunca bu nedenle yaşanan yoğunluktan dolayı yer bulma problemi olan bazı ziyaretçi grupları İlçe merkezinin yakın olmasından dolayı ilçede bulunan otellerden yararlanmaktadırlar.

4.3. Kızıldağ Milli Parkı Kullanım Alanı'nın Gelir (Fayda) ve Masrafları

Korunan alan statüsüne alınan alanlardan elde edilen faydalar ve katlanılan masraflar Çizelge 1'de gösterilmiştir [9]. Fayda ve masraflar incelenirken turizm etkinlikleri için fayda ve masraflar göz önünde bulundurulmuştur. Turizm etkinliklerinden elde edilen faydaları, giriş ücretlerinden elde edilen gelirler, alan içerisinde bulunan tesislerden elde edilen gelirler, bunun yanında yöresel özelliklerin ortaya konulduğu el sanatları gibi üretilen ürünlerden elde edilen gelirler olarak sıralanabilir [9]. Bu faydalar parasal olarak ifade edilebilen ve ekonomik analizlerde kullanılan faydalar olmaktadır.

Korunan alanlar için maliyetler de şu şekilde sıralanmaktadır; alanda turizm etkinliklerine cevap verebilecek şekilde tesis ve alt yapı hizmetlerinin sağlanması için yapılan kuruluş (tesis) masrafları, her yıl tesislerin bakımı ve kafeterya, yemekhane gibi tesislerde kullanılan malzemelere ilişkin masraflar, personel ve elektrik gibi giderler olarak yıllık idare masrafları, turizm gelişmeleri ile çevrenin tahrip olması gibi turizm etkinliklerinin yol açtığı olumsuz etkiler, alanın korunan alan statüsüne alınması ile ilgili olarak endüstriyel anlamda odun hammaddesi üretiminin yapılmaması gibi turizm dışındaki diğer ormancılık etkinliklerinin alternatif maliyetleridir [9].

Çizelge 1. Korunan Alanlar İçin Fayda ve Masraflar [9]

Masraflar	Faydalar
Kuruluş Masrafları	Turizm (Giriş ücretleri, el sanatları ve kafeterya, kamping, vb. gelirler)
Yıllık İdare Masrafları	Biyoçeşitliliğin korunması (flora ve fauna)
Turizmin olumsuz etkileri	Genetik kaynaklar
Alternatif Maliyetler (Odun Üretimi, Köylerin Gelirlerinin Azalması vb.)	Eğitim ve Araştırma
	Havzanın korunması
	Karbon Birikimi
	Besin Döngüsü
	Hava kirliliğinin Azaltılması
	Mikro-Klimatik Fonksiyonlar
	Kültürel Fonksiyonlar

4.3.1. Kızıldağ Milli Parkı Kullanım Alanında Elde Edilen Gelirler

4.3.1.1. Giriş Ücretlerinden Elde Edilen Gelirler

Korunan alanlara ilişkin giriş ücretleri her yıl Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü'nce belirlenmektedir. Kızıldağ Milli Parkı için giriş ücretleri şahıs, ve küçük-büyük araç olarak Çizelge 2'de gösterilmiştir.

Çizelge 2. MPGM Tarafından Belirlenen Kızıldağ Milli Parkı'na Ait Giriş Ücret Tarifeleri (TL) (1999-2000)

Giriş Ücretleri	1999 (TL)	2000 (TL)
Şahıs	100.000	100.000
Motosiklet	100.000	100.000
Otomobil	250.000	250.000
Küçük Minibüs	400.000	500.000
Büyük Minibüs	500.000	500.000
Otobüs	600.000	750.000

Kaynak: MPGM

Çizelgeden görüldüğü üzere, giriş ücretleri 1999 ve 2000 yıllarında sadece, küçük minibüs ve otobüs giriş ücretleri değiştirilmiş diğerleri aynı kalmıştır.

Milli Park kullanım alanını ziyaret eden ziyaretçi sayıları Çizelge 3'de gösterilmiştir. Çizelgeden görüldüğü üzere ziyaretçi sayıları 2000 yılında 1999'a göre artmıştır.

Çizelge 3. Kızıldağ Milli Parkı 1999-2000 Yılları Arası Ziyaretçi Sayıları

Cinsi	1999	2000
Şahıs	13600	14050
Küçük Vasıta	1010	1050
Büyük Vasıta	125	120
Motosiklet	612	530

Kaynak:Şarkikaraağaç Belediyesi

Çizelge 2 ve Çizelge 3'e göre giriş ücretlerinden elde edilen gelirler

Gelirlerin Cinsi	1999 (TL)	2000 (TL)
Giriş	1.748.700.000	1.810.500.000

şeklindedir.

4.3.1.2. Konaklama Hizmetlerinden Elde Edilen Gelirler

Yine MPGM'nin konaklamalar ile ilgili belirlediği ücret tarifeleri Çizelge 4'de gösterilmiştir.

Çizelge 4. MPGM Tarafından Belirlenen Kızıldağ Milli Parkı'na Ait Konaklama Ücret Tarifeleri (TL) (1999-2000)

Ücretler	1999	2000
Geceleme Ücretleri		
Çadır ve Karavan		
Çadır Yeri TL/Gün	300.000	500.000
Karavan Yeri TL/Gün	500.000	750.000
Motor-Karavan Yeri	500.000	750.000
Bungalowlu Konaklama		
6 Yataklı Bungalow	4.000.000	5.000.000
Elektrik-Su		
Çadır-Karavan-Bungalow,	250.000	500.000
Buzdolabı Müşterek TL/Gün	500.000	250.000
LPG TL/Gün	--	500.000

Kaynak: MPGM

Kızıldağ Milli Parkı Kullanım Alanı'nda çadır, bungalow ve prefabrike konutlarda konaklayan ziyaretçi sayıları Çizelge 5'de verilmiştir.

Çizelge 5. Kızıldağ Milli Parkı 1999-2000 Yılları Arası Ziyaretçi Sayıları

Cinsi	1999	2000
Çadır	350	80
Bungalov	460	410

Kaynak: Şarkikaraağaç Belediyesi

Çadırlarda konaklayan ziyaretçilerin günlük konaklama ücretleri MPGM'nün belirlediği günlük ücretleri ortalama 7 gün konaklandığı varsayılarak bulunmuştur. Bungalow ve prefabrike konutlarda günlük konaklama ücretleri ise MPGM'nün belirlediği ücretler kullanılmamıştır. Çünkü MPGM bungalow ve prefabrike konutlar için günlük konaklama ücretini 5 milyon TL olarak belirlediği halde, alanı işleten Şarkikaraağaç Belediyesi günlük konaklamadan 5 milyon TL belirlenen giriş ücreti ve 5 milyon TL yardım olarak toplam 10 milyon TL almaktadır. Bu nedenle konaklama ücretlerinden elde edilen gelirler belirlenirken bungalow ve prefabrike konut konaklama ücretleri, her ziyaretçi grubunun yedi gün kaldığı varsayılarak Şarkikaraağaç Belediyesi'nin belirlediği ücretler dikkate alınmıştır.

Bu açıklamalar ışığında alanda konaklama hizmetlerinden elde edilen gelirler

Gelirlerin Cinsi	1999 (TL)	2000 (TL)
Bungalow, Prefabrike konut	25.760.000.000	28.700.000.000

şeklinde olmaktadır.

4.3.1.3. Gazino (Kantin) ve Fırından Elde Edilen Gelirler

Alan içerisinde hem kır gazinosu hem de kantin olarak hizmet veren bir tesis bulunmaktadır. Bu tesisin alt katı ise fırın olarak hizmet vermektedir. Ziyaretçilerin kullanımının yoğun olduğu yaz aylarında bu tesisler sürekli hizmet vermektedir.

Bu tesislerden elde edilen gelirlerin yıllar itibariyle değerleri Şarkikaraağaç Belediyesi Muhasebe Servisinden elde edilmiştir. İncelemeler sonucunda gazino (kantin) ve fırın gelirleri toplam olarak aşağıda verilmiştir.

Gelirlerin Cinsi	1999 (TL)	2000 (TL)
Gazino (Kantin), Fırın	3.306.000.000	4.705.000.000

4.3.1.4. Kızıldağ Milli Parkı Kullanım Alanından Elde Edilen Gelirlerin Toplamı

Yukarıda alt başlıklar olarak verilen, giriş ücretleri, Gazino (Kantin) ve fırın ve konaklamalardan elde edilen gelirlerin toplamı Çizelge 6'da verilmiştir. Çizelgeye göre 2000 yılı itibariyle alandan elde edilen gelir, 36.195.500.000 TL olarak gerçekleşmiştir.

Çizelge 6. Kızıldağ Milli Parkı'ndan Elde Edilen Gelirler

GELİRLER	1999 (TL)	2000 (TL)
Giriş Ücretleri (Şahıs, Araç)	1.748.700.000	1.810.500.000
Gazino (Kantin), Fırın	3.306.000.000	4.705.000.000
Bungalow, Prefabrike konut	25.760.000.000	28.700.000.000
Çadır	2.572.500.000	980.000.000
Toplam	33.387.200.000	36.195.500.000

4.3.2. Kızıldağ Milli Parkı Kullanım Alanının Turizm Etkinlikleri Çerçevesinde Masrafları

4.3.2.1. Kuruluş (Tesis) Masrafları

Kızıldağ Milli Parkı kullanım Alanı'na ilişkin ilk tesisler 1987 yılında yapılan 1/1000 ölçekli uygulama planı çerçevesinde yapılmıştır. 1987 yılında alanda beş adet bungalow, 1 adet gazino (kantin), 1 adet fırın, müşterek tesis ve alanının belirli yerlerine dağılmış 3 adet WC inşa edilmiştir. Isparta Milli Parklar Başmühendisliği'nden, alanda yapılan bu tesisler için yapılan harcamalara ilişkin bilgiler alınmamıştır. Sadece

1986-1987 yıllarında alana yapılacak olan tesisler ile ilgili keşif bedellerine ulaşılmış ve bu bedeller kullanılmıştır.

1987 yılında yapılan tesislerin maliyetlerinin 2000 yılına getirilmesi için DPT tarafından hazırlanan toptan eşya fiyatları endeksleri kullanılmıştır [10]. 1987 yılının 100 olarak kabul edildiği toptan eşya fiyatları endeksine göre, 1994 yılı genel toptan eşya fiyatları 3747.0, 1994 yılının 100 kabul edildiği endekse göre ise 2000 yılı ilk 11 aylık ortalama 2346.6 olarak gerçekleşmiştir. Buna göre 1987 yılında yapılmış olan tesislerin bu güne getirilmesinde iki aşamalı olarak hareket edilmiştir.

Toptan eşya fiyat endekslerine göre günümüze getirilen tesis masraflarına ilişkin bilgiler Çizelge 7’de gösterilmiştir. Prefabrike konutların 1999 ve 2000 yılları arasında yapılmış olmaları nedeniyle 2000 yılına göre 1 prefabrike konut için harcanan miktar belirlenmiş ve toplam harcama miktarı ortaya konmuştur. Çizelge 7’den görüldüğü gibi alanda yapılan tesislere ilişkin masrafların 2000 yılı için toplam değeri, **117.690.391.642 TL** olmaktadır.

Çizelge 7. Kullanım Alanına Ait Tesis Masrafları

Tesis	Yapım Yılı	Yapım Yılına Ait Maliyeti (TL)	Adet	Maliyeti (TL)	2000 Yılı Maliyeti (TL)
Bungalow	1987	7.629.243	5	38.146.215	33.540.861.370
Prefabrike konut	1999-2000	2.500.000.000	20	50.000.000.000	50.000.000.000
Gazino-Fırın	1987	11.145.500	1	11.145.500	9.799.915.153
Müşterek Tesis	1987	11.145.500	1	11.145.500	9.799.915.153
WC	1987	1.724.800	3	5.174.400	4.549.699.966
Diğer∞	2000	10.000.000.000	-	10.000.000.000	10.000.000.000
Toplam					117.690.391.642

4.3.2.2. Yıllık İdare Masrafları

Gazino (Kantin) ve fırın için yıllık yapılan masraflar, Şarkikaraağaç Belediyesi’nin 1999 yılı için 12 aylık, 2000 yılı için ise Kasım ayını da içerisine alan 11 aylık toplam ödemeleri arasından belirlenmiştir. Buna göre gazino (kantin) ve fırın için yıllık yapılan masraflar; 1999 yılı için 3.733.059.000 TL ve 2000 yılı için 4.897.670.000 TL’dir (Çizelge 8).

Yıllık elektrik giderleri de aynı yol izlenerek yapılan ödemelere ilişkin faturalar incelenerek bulunmuştur. Yıllık elektrik gideri 1999 yılı için 1.069.524.000 TL ve 2000 yılı için 1.456.504.000 TL’dir (Çizelge 8).

2000 yılı kira bedeli olan 4.713.880.000 TL, Şarkikaraağaç Belediyesi tarafından MPGM'ye ödenmiştir (Çizelge 8).

Alanda istihdam edilen personel sayısı 9'dur. Bu personelin bir tanesi yılın tüm ayları çalıştırılmakta, diğer 8 personel ise 15 haziran-15 Eylül arasında 3 ay çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personelin ücretleri aylık olarak ödenmektedir. Şarkikaraağaç Belediyesi'nde incelenen bordrolara göre 1999 yılında ücretler aylık brüt 127.000.000 TL, 2000 yılı için ise 159.000.000 TL'dir. Buradan hareketle personel giderleri 1999 yılı için 4.572.000.000 TL, 2000 yılı için ise 5.724.000.000 TL olmaktadır (Çizelge 8).

Masraflar kapsamında yer alan diğer masraflar (temizlik vb giderler) yine tesislerin masrafları ve elektrik masrafları gibi ödenen faturalardan belirlenmiştir. Buna göre diğer masraflar olarak 1999 yılında 111.500.000 TL ve 2000 yılında 661.525.000 TL ödeme yapılmıştır (Çizelge 8).

Alternatif Maliyetler¹

Alan içerisinde ve yakınında yaşayan kırsal yöre insanların Kızıldağ Milli Parkı Kullanım Alanı ile ilgili her hangi bir gelir kaybı yoktur. Ancak odun hammaddesi ile ilgili bir alternatif maliyet söz konusudur.

Alan milli park statüsünde olduğu için endüstriyel odun hammaddesi üretimi yapılmamaktadır. Bu nedenle alanın odun hammaddesi üretimi amacına yönelik işletilmesi halinde elde edilecek gelirlerden vazgeçildiği görülmektedir. Yani bir alternatif maliyet söz konusudur. Bu nedenle alanın bu amaca yönelik işletilmesi halinde elde edilecek olan gelir, masraf olarak yer almaktadır.

Kızıldağ Milli Parkı Kullanım Alanı içerisinde odun üretimine uygun alan 55 ha olarak belirlenmiştir. Milli Park alanının tamamının odun üretim değeri, ziyaretçilerin sadece kullanım alanına yönelik taleplerinden dolayı kullanılmamıştır. Buna göre alandan elde edilecek yıllık odun hammaddesinin değeri aşağıda hesaplanmıştır. Hesaplama için kullanılan tarife bedeli Orman Genel Müdürlüğü (2000) tarafından hazırlanan tarife bedeli cetvellerinden ortalama olarak belirlenmiştir :

---

¹ Alternatif Maliyet; bir üretimde kullanılan faktörlerin öteki üretim alanlarında kullanılmaması nedeniyle vazgeçilen gelirlerdir [11]

Alan (a)= 55 ha,

1m³ Sedir odununun ortalama Tarife Bedeli(T_f)= 20.500.000 TL,

Yıllık eta(e)= 2.5m³/ha

Yıllık odun üretimi geliri= a x T_f x e = 2.818.750.000 TL'dir.

Kızıldağ Milli Parkı Kullanım Alanı'na ait yıllık masraflar özet olarak aşağıda Çizelge 8'de gösterilmiştir.

Çizelge 8. Kızıldağ Milli Parkına Ait Yıllık Masraflar

MASRAFLAR	1999 (TL)	2000 (TL)
Gazino (Kantin), Fırın	3.733.059.000	4.897.670.000
Elektrik	1.069.524.000	1.456.504.000
Kira	2.566.558.000	4.713.880.000
Personel	4.572.000.000	5.724.000.000
Diğer*	111.500.000	661.525.000
Odun Üretimini Değeri	1.856.250.000	2.818.750.000
Toplam	13.908.891.000	20.272.329.000 TL.

*Temizlik vb. giderler

4.4 Fayda/Masraf Analizi

Alan üzerinde yapılan tesislerin ömürleri yaklaşık 50 yıldır. 50 yıl sonunda tesislere ilişkin yenilemenin yapılması gerekecektir. Tesislerin bazılarının 1987 yılında yapılmış olması ve 1987-1998 yılları arasında ait kayıtların mevcut olmaması nedeniyle tesis masrafları 2000 yılına getirilmiş ve 2000 yılından itibaren 40 yıllık ömür dikkate alınmıştır. Çünkü 1987 yılında yapılan tesisler için 10 yıllık kayıtların bulunmaması nedeniyle bu on yıllık dönem tesis ömrü olarak belirtilen 50 yıldan çıkarılmıştır. Dikkate alınan bu 40 yıllık dönem içerisinde elde edilecek yıllık gelirler ve yapılacak yıllık masrafların her yıl eşit miktarda olacağı varsayılarak, yıllık elde edilen gelirler ve yıllık yapılan masrafların 40 yıl süresince başlangıç değeri, yıllık sonlu iradların kapital değerini veren

$$k_0 = \frac{r \cdot (1,0p^m - 1)}{0,0p \cdot 1,0p^m}$$

k₀ = Bugünkü değer
r = Her yıl alınan eşit miktar
p = Faiz haddi
m = yıl

formülü ile hesaplanmıştır [12]. Yıl (m), belirtildiği üzere 40 yıl olarak alınmıştır.

Ormancılık işletmelerinde kullanılan faiz oranı diğer işletmelerde kullanılan faiz oranlara nazaran düşüktür. Bu nedenle faiz oranı (p) olarak, ormancılık etkinliklerinde genelde kullanılan % 3 değeri alınmıştır [12].

Bu açıklamalar ışığında yıllık elde edilebilecek gelirlerin ve giderlerin bugünkü değerleri hesaplanmış ve fayda/masraf kriteri hesaplanmıştır. Kritere göre bugüne getirilen yıllık masraflara kuruluş (tesis) masrafları eklenmiştir.

Buna göre 40 yıllık gelirlerin bugünkü değeri (1)

= **836.650.729.000 TL.**

40 yıl boyunca giderlerin bugünkü değeri

= 468.590.262.200 TL

Kuruluş (Tesis) Masrafları

= +117.690.391.642 TL

40 Yıllık Giderlerin bugünkü değeri (2) **586.280.653.842 TL**

Bugünkü değerleri hesaplanan (1) ve (2)'nin birbirine oranlanması ile

Fayda/Masraf= 1.427

(1) ve (2) nin farkının alınması ile

Fayda-Masraf= 250.370.075.158 TL olarak bulunur.

Yukarıda görüldüğü üzere F/M oranı 1'den büyük bir değer olan 1.427 çıkmıştır. Yani, Kızıldağ Milli Parkı Kullanım Alanı'nda yapılan yatırımın 40 yıllık süre içerisinde uygun bir yatırım olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu oranın yanında Net Bugünkü Değer kriterine göre ise değerlendirme yapıldığı takdirde, yatırımın bugüne getirilen fayda ve masraflarının farkı alınmış ve 250.370.075.158 TL sonucu bulunmuştur. Bu sonucun pozitif çıkmasının anlamı, bu alana yapılacak yatırımdan elde edilecek faydaların, tesis masrafları ve 40 yıl süre ile yapılacak masraflardan daha büyük olacağıdır. Yani Net Bugünkü Değerin pozitif çıkması yine bu etkinliğin bu alan üzerinde ekonomik anlamda yapılabilirliğini ortaya koymaktadır.

Bunun yanında, parasal olarak analiz içerisinde kullanılmayan alandan faydalanan insanların aldıkları doyum, biyolojik çeşitliliğin korunması, eğitim ve araştırma amaçlı kullanım havzanın korunması, karbon bağlama, besin döngüsü, hava kirliliğinin azaltılması gibi faydaların yüksek düzeyde olduğu tahmin edilmektedir. Çünkü alanın milli park olarak ayrılma gerekçelerinden birisi saf sedir ormanının korunması, diğeri ise Beyşehir Gölü'nün korunmasıdır.

4.5. Kullanım Alanında Turizm Gelişmesinin Olumsuz Etkileri

Alan üzerinde doğa turizmi etkinlikleri açısından talebin önemli ölçüde arttığının fark edilmesi 1986-1987 yıllarına rastlamaktadır. Bu yıllarda MPGM Isparta Milli Parklar Başmühendisliği 1/1000 ölçekli bir uygulama planına ilişkin harita yapmış ve bu haritada alan üzerinde doğal yapıya en az zarar verebilecek ve doğal görünümü bozmayacak şekilde yapılması öngörülen tesislerin yerleri belirtilmiştir. Bu plana göre müşterek tesisler, gazino (kantin), fırın ve bungalowlar yapılmıştır.

1998 yılına kadar herhangi bir tesis eklemesi yapılmamıştır. 1998 yılından itibaren alanın işletme hakkını ihale ile alan Şarkikaraağaç Belediyesi 1999-2000 yılları arasında alana 20 adet prefabrike konut yaptırmıştır. Ancak prefabrike konutlar gerek betonarme yapıları ile gerekse söz konusu uygulama planına aykırı olarak bitişik düzende yapılmış olmaları nedeniyle alanda çevresel ve görsel kirlenmenin ilk halkasını oluşturmaktadır.

Prefabrike konutların yapımında hazır beton bloklar kullanılmıştır. Orman kaynakları içerisinde bu şekilde yapılanmanın yanlışlığını, doğa turizmi etkinliklerinin temel ortaya çıkış nedenlerinden olan kentlerdeki betonlaşma ile açıklamak mümkündür. Çünkü doğa turizmi etkinliklerine olan talebin gelişiminde en önemli etkenler kent içerisindeki yeşil alanların azalması ve betonlaşmanın yoğunluğudur. Alanda bulunan diğer tesisler incelendiğinde bungalowlar ve diğer müşterek tesisler daha çok ahşap malzeme kullanılarak yapılmış yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Alanın yakınında bulunan hakim tepede yapılması öngörülen ve inşaatı devam eden senatoryum, çevrede büyük bir görüntü kirliliği oluşturmaktadır. Milli Park Kullanım Alanına girişte göze çarpan inşaat aynı zamanda yol ve diğer alt yapı tesislerinin kurulması ile ilgili olarak çevresel kirlilik oluşturmaktadır. Böyle bir senatoryum için çok uygun yerler bulunurken, bunun gerek manzara gerekse öteki doğal değerlere sahip bir alanda yapılması şaşırtıcıdır.

4.6. Park Alanında Doğa Turizmi Potansiyelinin Belirlenmesi

İncelenen Kızıldağ Milli Parkı Kullanım Alanı dışında Milli Park sınırlarının geniş olması itibarıyla birçok doğa turizmi etkinliğine uygun alan bulunmaktadır. Bu alanlardan bazıları ziyaretçiler tarafından kullanılmaktadır. Ancak kaç kişinin geldiği ve ne kadar bir süre kaldığı gibi bilgilere ulaşamamıştır.

Kızıldağ Milli Park alanında gelecek vaad eden doğa turizmi etkinliklerine ilişkin açıklamalar aşağıda yapılmıştır.

4.6.1. Manzara Seyir Yeri Olarak Kullanılabilecek Alanlar

Kızıldağ Milli Park alanında göl ve orman manzarası sağlayabilen çok sayıda yer bulunmaktadır. Manzara seyir noktaları ağırlıklı olarak Yenişarbademli İlçesi çevresindedir.

Güneyde Kurucuova Beldesinde bulunan Malanda mevkiinde su ve orman manzarası çarpıcı güzellikler sunmaktadır. Yine yüksekte olmamasına karşın gölün kenarındaki Mındıras Tepe güzel göl manzarası sağlamaktadır.

Yükseklere çıkıldıkça; Küçükçeşan ve Büyükçeşan Tepeler güzel manzara noktalarıdır. Yenice Mahallesinden Üçmezar Alanı'na çıkan orman yolu ile Üçmezar Alanı açıklığına kadar araç ulaşabilmektedir. Buradan yaklaşık 1.5 km yamaca tırmanılarak, Küçükçeşan Tepe'ye; aynı yolun devamında Eşek Alanı'ndan yine yamaca tırmanılarak, yaklaşık 2 km uzaklıkta Büyükçeşan Tepe'ye ulaşılır. Buradan parkın batı sınırında bulunan yüksek tepelere gidildikçe, ulaşım güçleşmektedir. Ancak yine de bazı tepelere ulaşmak mümkündür. Büyükgöğebakan Tepe manzara olanakları çok iyi olan bir yerdir. Gedikli Köyü'nden gelen orman yolu, tepenin altında, dere içinde buraya yaklaşmaktadır. Çok dik olmayan yamaçtan tırmanılarak, yaklaşık 1.5 km mesafede tepeye ulaşılabilir. Kızıldağ'ın zirvesinde yangın gözetleme kulesi bulunmaktadır. Güzel bir manzara noktasıdır.

Uygun bir araç ile kuleye çıkılabilmektedir. Bu alan paraşütle atlama noktası olarak çok uygundur.

Geledost Tepe, hakim bir noktadır ve çok güzel görünüm sağlayan manzara noktasıdır. Burada orman gözetleme kulesi bulunduğundan, uygun araç ile ulaşım mümkündür. Küçükdağ Tepe'nin altında Dedegül yangın gözetleme kulesi de aynı durumdadır. Buradan Dedegül Dağı'na ve Karagöl'e tırmanma yürüyüşü de yapılabilir.

4.6.2. Kamp Alanları Olarak Kullanılabilecek Alanlar

Kamp alanı olarak Karayaka Köyü'nün güneyinde göl kenarında Taşlı Tepe'de Milli Park ilanından önce Isparta Özel İdaresi tarafından bir bina yaptırılmıştır. Buranın, Milli Park dinlenme alanı yanında, yapılması düşünülen gençlik kampının bir ayağı olarak kullanılması amaçlanmaktadır. Bu alanın dışında kamp alanı mevcut değildir.

4.6.3. Kumsal ve Plaj Olarak Kullanılabilecek Alanlar

Gölde, özellikle son yıllarda otlama ve kıyı bataklıklarının fazlaşması nedeniyle, kıyılar çoğunlukla, kumsal ve plaj olarak yararlanılabilecek durumda değildir. Bu konuda uygun yerler, Karayaka

köyünün güneyinde Taşlı Tepe etrafında kurulması istenen gençlik kampı alanının Doğuya ve Batıya uzantısı olan kıyılar; buranın doğusunda bulunan, gölün Kuzey kıyıları olan, Yassıbel ve Kıyakede köylerinin güneyinde, göl kenarındaki açıklık alanlardır. Ayrıca Gedikli köyünün güneyinde, Top Tepenin kuzey eteğinde Sumak boğazının kıyıya açıldığı düzlük alanın göl kıyılarının kumsal ve plaj olarak değerlendirme olanakları bulunmaktadır.

4.6.4. Tırmanma İçin Kullanılabilecek Alanlar

Dağcılık sporu ile ilgili olarak Milli Park alanı içerisinde Turizm Bakanlığı tarafından belirlenen ve onaylanan bir tırmanma parkuru bulunmaktadır.

Tırmanma parkuru, Melikler yaylasının 350 m doğusunda bulunan köprüden başlamaktadır. Parkur, Elma Hoşafı mevkiine, buradan Bostan Çukuru'na, Kartal Tepe'nin altında boyun noktasına, sırtı takiben, Dedegül Dağı zirvesine ulaşmaktadır.

Bu tırmanma parkurunun dışında, Küçükdağ Tepe'nin altında yangın gözetleme kulesi bulunmaktadır. Araçlar ile buraya ulaşmak mümkündür. Buradan Elma Hoşafı mevkiine patika yol bulunmaktadır. Patika yol güzergahı ile boyuna gelindikten sonra, sırttan Yumrutaş Tepeye ve buradan da Kartal Tepe'nin Kuzey doğusundaki kayalıklara kadar tırmanılıp buradan Karagöl'e ve Dedegül Dağı'nın zirvesine ulaşılır.

4.6.5. Yayla Turizmi İçin Kullanılabilecek Alanlar

Milli Park içi ve kenarında yaşayan halk yörük kültüründen gelmiştir. Bilindiği gibi yörükler göçer yaşamaya alışmışlardır. Bu kültüre bağlı olarak yaylacılık gelişmiştir. Alanının içerisinde yaşayan ve park alanına özellikle Antalya ve civarından gelen yörükler yaylacılık yapmaktadır. Yazın yaylalarda küçükbaş hayvan otlatan yaylacılar, yaylalarda Mayıs ayından itibaren sonbaharın ortalarına kadar kalmaktadır. Park alanı içerisinde en çok kullanılan yaylalar Anamas Yaylası, Sindel Yaylası, Çiçekli Yaylası ve Melikler Yaylası'dır. Yaylalara ulaşım, belli alanlara kadar araçlarla ve buralardan da patika yollar ile sağlanmaktadır.

Her sene Temmuz ayında park alanı içerisinde "Yörük Şenliği" düzenlenmektedir.

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Doğa turizmi etkinliklerine olan talebin artışı orman kaynaklarının bu etkinlikler dizisi için kullanımını, gerek kaynağın yönetim şekillerinin gelişmesi, gerekse kırsal alanlara yapacağı faydaların artışı açısından cazip hale getirmektedir.

Kızıldağ Milli Parkı Kullanım Alanı'na ziyaretçi talepleri yüksek düzeydedir. Bu talebin yüksek oluşu alanda yaz aylarında (Haziran-Eylül) konaklama için yapılan rezervasyonların aynı yılın Şubat-Mart aylarında tamamlanmasından da anlaşılmaktadır. Alana doğa turizmi etkinlikleri için olan talebin yıllar itibariyle de arttığı görülmektedir.

Kızıldağ Milli Parkı'nda içerisinde incelenen kullanım alanı dışında doğa turizmi etkinliklerinin yapılabileceği birçok alan bulunmaktadır. Bu noktadan konuya bakıldığında doğa turizmi ve hizmet işletmeciliği (lokanta ve pansiyon işletmeciliği gibi) gelecek vaad eden sektörler durumundadır.

İklimi ve ulaşımı bakımından, yörenin coğrafi konumu; göl, orman, yayla ve dağ yönünden uygun ve ilginç yapısı, peyzaj olarak değerli kaynakları, su, yayla ve dağcılık sporları için elverişli alanları bir arada bulundurması, doğal ve kültürel kaynak zenginliği ile milli park alanı doğa turizmi etkinlikleri açısından önem arz etmektedir.

Kızıldağ Milli Parkı'nda doğa turizminin geliştirilmesi ile ortaya çıkacak gelir artışları ile ilgili öneriler aşağıda belirtilmiştir:

5.1 Elde Edilen Gelirlerin Arttırılması

Doğa turizmi etkinliklerinin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi ile elde edilecek olan gelirlerin arttırılması mümkündür. Gelirlerin arttırılması iki yoldan sağlanabilir. Bunlar;

- Ziyaretçi sayısının arttırılması
- Alana giriş ve konaklama için uygulanan ücretlerin yeniden belirlenmesidir.

Ziyaretçi sayısının arttırılması, alanın taşıma kapasitesine bağlı olarak alandan yararlanabilecek maksimum ziyaretçinin gelmesini sağlamak şeklinde açıklanabilir. Ancak alana gelecek olan ziyaretçilerin artışı, alanda konaklama ile ilgili yeni tesis artışlarını da beraberinde getirecektir. Alanın biyofizik özellikleri dikkate alınarak yapılacak yeni tesisler ile konaklama problemi de çözülmüş olacaktır. Çünkü Kızıldağ Milli Parkı'nın doğa turizmi açısından geliştirilmesi için önemli olan alanlar, milli parkın güneyinde kalan Yenişarbademli İlçesi'nin çevresindeki orman kaynaklarıdır. Ancak Yenişarbademli ve

çevresindeki yerleşim birimlerinde turizm ile ilgili otel veya restoran türü işletmeler bulunmamaktadır.

Korunan alan statüsünde olan milli park ve doğa parklarına giriş ve konaklama için uygulanan ücretler her yıl MPGM tarafından belirlenmektedir. Bu bağlamda Kızıldağ Milli Parkı için de belirlenen ücretlere ilişkin açıklamalar, bulgular bölümünde yapılmıştır. Ancak Kızıldağ Milli Parkından yararlanan ziyaretçiler alanın işletmecisi olan Şarkikaraağaç Belediyesi'ne konaklama için belirlenen ücretten 5 milyon TL daha fazla ücret ödemektedirler. Bu fark ziyaretçilerden belediyeye bağış şeklinde alınmaktadır. Ancak ücretlerin bu şekilde yaklaşık % 100 oranında arttırılması alana gelen ziyaretçilerin taleplerini azaltmamıştır. Bu aradaki farkı tüketici rantı (artığı) olarak görmek mümkündür. Yani alandan yararlanan ziyaretçilerin alanda yapacakları doğa turizmi etkinliklerine karşı ödeme eğilimlerinin en az 10 milyon TL olduğu tahmin edilebilir. Ziyaretçilerin ödeme eğilimleri belirtilen miktardan fazla da çıkabilir. Ancak burada önemli olan aradaki 5 milyon TL'lik farkın bir an önce değerlendirilmesidir.

Bu nedenle doğa turizminin uygulandığı korunan alanlarda uygulanan ücret politikasının, alana gelen ziyaretçilerin özellikleri ve ziyaretçilerin alana olan ödeme eğilimleri göz önünde bulundurularak yeniden belirlenmesi gerekmektedir. Çünkü belirlenen düşük ücretler ile gelir kayıpları ortaya çıkmaktadır.

Bu açıklamalar ışığında yapılacak ücretlendirmede, yerli ziyaretçiler ve yabancı uyruklu ziyaretçiler ayrı tutulmalı, yabancı ziyaretçiler için daha yüksek ücretler belirlenmelidir. Yerli ziyaretçilere, yabancılara göre düşük ücret belirlenmesinin nedeni alanın doğa turizmi etkinlikleri için yararlanılmasında koruma-kullanma dengesinin sağlanması için yerel halkın katılımına ihtiyaç duyulmasıdır.

5.2. Yerel Halkın Gelirlerinin Arttırılması ve İstihdam Yaratılması

Kızıldağ Milli Parkı içerisinde 11 köyde yaşayan yerel halkın en büyük problemleri önem sırasına göre, işsizlik, arazilerin miras yolu ile daralması, elde edilen tarım ve hayvancılık gelirlerindeki düşüş ve milli park kararından sonra getirilen bazı kısıtlamalar olarak sıralanmaktadır. Bu nedenle köylerden dışarıya göç yüksek düzeydedir.

Kızıldağ Milli Parkı'nda doğa turizmi etkinliklerinin geliştirilmesi, bu sektörde istihdam edilen kişi sayısını arttıracak ve gelir getirici bir etki yaratacaktır. İstihdam edilen personelin tamamının yöre halkı arasından seçilmesi gereklidir. Bu personel, ziyaretçi sayısının artması ve yapılan

doğa turizmi etkinliklerinin çeşitlenmesi sonucu yeni yapılacak tesislerde istihdam edilecektir.

Alanda doğa turizminin gelişiminin yerel halk üzerindeki bir başka etkisi de yerel girişimcilerin bu etkinlikler içerisinde bireysel veya örgütlü olarak yer alacak olmalarıdır. Yani yerel girişimciler, gerek tekil olarak gerekse kooperatif veya dernekler kurarak gelir elde edebileceklerdir. Bu girişim çeşitlerine, Beyşehir Gölü'nde kano ve yelken, yüksek dağlık kesimlerde ise yamaç paraşütünün geliştirilmesi ve bu etkinlikler için organizasyon yapma veya malzeme temini çalışmaları örnek verilebilir.

Kızıldağ Milli Parkı'nın çevresel problemlerinin başında Beyşehir Gölü'nün kirlenmesi gelmektedir. Bu kirlenmenin nedenleri; tarımsal üretimlerde yoğun bir şekilde suni gübre ve zirai ilaç kullanımınıdır. Doğa turizminin geliştirilmesi ile tarımsal etkinliklerde doğal yetiştirme tekniklerinin geliştirileceği düşünülürse kirliliğe yol açan faktörler ortadan kalkacak, üretilen ürünlerin pazarlama sıkıntısı giderilecek ve elde edilen gelirlerde ve ürün çeşitliliğinde artışlar kaydedilecektir.

Kızıldağ Milli Parkı içerisinde yaşayan yerel halkın kültürünü yansıtan el sanatları halı ve kilim dokumacılığıdır. El sanatları olarak üretilen ürünlerin maliyet ve pazarlama sorunları yerel halkı bu ürünlerin üretiminden vazgeçme noktasına getirmiştir. Bu nedenle alanda üretilen halı ve kilimler dışarıdan gelen girişimciler tarafından yerel halka ücret karşılığı yaptırılmaktadır. Heybe ve seccade dokumacılığı da gelişmiştir. Dokumacılıktan elde edilecek gelirin artışı, bölge halkının kendi dokuma tezgahlarını kurmalarına bağlıdır. Bu açıdan bakıldığında doğa turizmi etkinliklerinin gelişimi ile el sanatı ürünlerin pazarlanması sorunu ortadan kalkacaktır. Çünkü doğa turisti doğa turizmi etkinlikleri için geldiği alanlarda yerel yaşam tarzı ve yerel yapı elemanlarına önem vermektedir.

5.3. Doğa Turizmini Geliştirme Olanaklarına İlişkin Öneriler

Yukarıda sözü edilen ekonomik faydaların elde edilebilmesi için doğa turizmi etkinliklerinin geliştirilmesi olanakları ile ilgili öneriler bu bölümde verilmiştir. Bu öneriler birçok korunan alan için de geçerlidir.

Kızıldağ Milli Parkının iklimi, her mevsim alana ait turizm kaynaklarından yararlanmaya uygundur. Ulaşım ağı elverişlidir. Değişik ilgi alanlarına cevap verebilecek her biri ayrı güzellik taşıyan göl, orman, yayla ve dağ peyzajı yönünden değerli noktalar bulunmaktadır. Milli Park alt yapı tesisleri oluşturulup hizmet verilmeye başlanarak hedeflenen kapasiteye ulaştığında çok yönlü bir kazanç söz konusu olacaktır. Elde edilen kazanç ile hem yerel halkın, alanın milli park olmasından dolayı kaybettiği gelir karşılanacak ve yaşam düzeyi yükselerek bölgeden dışarı

olan göçler önlenecek, hem de doğal kaynakların korunması ve devamlılığı sağlanabilecektir.

Kızıldağ Milli Parkı daha öncede belirtildiği üzere, 1969 yılında ilan edilmiş ve 1993 yılında bugünkü sınırlarına genişletilmiştir. 1998 yılında başlatılan master plan çalışmaları halen tamamlanamamıştır. Doğa turizminin geliştirilebilmesi, master planın doğa turizmi ile ilgili tüm noktaları da içerisine alacak şekilde süratle bitirilmesine bağlıdır. Çünkü alana ilişkin bazı yerlerde (Kızıldağ Milli Parkı Kullanım Alanı ve senatoryum inşaatı) gelişme master plan olmaksızın devam etmektedir. Bu durum plansız bir gelişmeyi ortaya çıkarmakta, çevresel problemlerin artmasına ve alandan elde edilecek faydaların zaman itibariyle kaybedilmesine neden olmaktadır. Bu noktada, milli park alanı içerisinde turizm ile ilgili tesis inşaatları derhal durdurulmalı ve master plan tamamlandıktan sonra tesisler oluşturulmalıdır. Çünkü doğa turizminde önemli olan konu, kullanılacak tesislerin yapılacağı alanları belirlemek olmaktadır. Oysa tesislerin, doğa turizminin uygulama alanı olan orman kaynağı içinde yapıldığı görülmektedir. Akdeniz ve Ege sahil şeridinde de bu şekilde yapılaşma ile orman kaynaklarında bozulmalar görülmüştür. Bu nedenle doğa turizmi etkinlikleri için yapılacak olan tesisler, etkinlik noktasına günübirlik gidilip gelinebilecek uzaklıkta ve orman kaynağının dışında bir yerde yapılmalıdır.

Orman kaynaklarının yerinde ve verimli kullanılması ve ekolojik ve biyolojik açıdan hassas bölgelerin korunması, turizm planlaması için zorunlu bir süreç olarak değerlendirilmelidir.

Milli park alanı içerisinde yaşayan halkın milli park kararıyla gelir düzeyinde oluşan gelir kayıplarının karşılanması için master plan ile birlikte bir kırsal kalkınma planının hayata geçirilmesi şarttır. Bu kalkınma planının uygulanması aşamalarında yerel halkın katılımının sağlanması gerekmektedir.

Kızıldağ Milli Parkı'nda doğa turizminin gelişiminin bağlı olduğu bir başka önemli konu, yapımı devam eden ve milli park sınırları içerisinden geçen yeni Antalya-Konya karayolunun tamamlanarak hizmete açılmasıdır. Bu yolun açılması ile Batı Akdeniz Bölgesi Turizm Merkezleri ile İç Anadolu Turizm Merkezlerine geçiş alanında bulunan Kızıldağ Milli Parkı, her iki merkezi birbirine bağlayan bir köprü olarak önemli bir ziyaretçi potansiyeline sahip olacaktır.

Kızıldağ Milli Parkı tarihi değerler açısından çok zengindir. Ancak tarihsel değer olarak ifade edilebilecek birçok eser, kazı çalışmaları süreklilik arz etmediğinden gün yüzüne çıkarılmamış ve üzerinde yeterli

araştırma yapılmamıştır. Bu eserlerin ortaya konulması, doğa turizminin gelişmesine ivme kazandırabilecek niteliktedir.

Alandan yararlanan ziyaretçilerin büyük bölümü yerli ziyaretçilerden oluşmaktadır. Yabancı ziyaretçilerin de belirli bölgelere geldikleri ve konakladıkları görülmüş, ancak, bu konu ile ilgili olarak kayıtlara ulaşılamamıştır. Reklam ve tanıtım, alana gelecek olan ziyaretçilerin artışı ve gelmeden önce alan ile ilgili bilgilendirilmelerini sağlayacaktır. Yapılan görüşmelerden elde edilen bilgilere göre Kızıldağ Milli Parkı hakkında sınırları içerisinde bulunmasına rağmen Isparta'nın farklı yerlerinde yaşayan halk bile bilgi sahibi değildir.

Bu nedenle Kızıldağ Milli Parkı'nın gerek ülke çapında gerekse de dünya ölçeğinde tanıtımının gerçekleştirilmesi doğa turizminin geliştirilmesi için önem arz etmektedir. Reklam ve tanıtım hizmetleri ile ilgili materyaller, broşür ve afiş gibi yazılı ve VCD, dia ve video gibi görsel nitelikli olabilir.

Ülkemizde turizm pazarlama stratejisi otel merkezlidir. Yani paket turlar ile gelen turistler için tüm planlama, otel düşünülerek yapılmaktadır. Türkiye turizminin otel merkezli pazarlamadan, bölgesel ve/veya ürün merkezli pazarlamaya geçmesi gereklidir. Özellikle doğal ve kültürel kaynakların doğa turizmi etkinlikleri için büyük bir potansiyel oluşturduğu ülkemizde bu değişim gereklidir. Bu değişim ile turizm planlamalarına orman kaynakları dahil edilecek, aynı zamanda gelen turistlerin Türkiye'den beklentilerine cevap verilmiş olacaktır. Kızıldağ Milli Parkı'nın bulunduğu Göller Bölgesi ile Batı Akdeniz arasında kalan 100 km genişliğindeki alanı Akdeniz kıyıları ile birlikte ele alan ve böylece turizm etkinliklerinin hem geniş alanlara yayılması hem de çeşitlendirilmesini sağlayan bölgesel ve/veya ürün merkezli pazarlama stratejisinin geliştirilmesi örnek olarak verilebilir.

KAYNAKLAR

1. AKESEN A., "Ormanlık Turizm İlişkileri Çerçevesinde Akdeniz Orman Kaynaklarının Değerlendirilmesi", Türkiye Akdeniz Bölgesi Ormanları ve Ormanlığına İlişkin Bilimsel Yaklaşımlar, İ.Ü. Orman Fakültesi Ormanlık Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü, Yayın No: 1, İstanbul, 1992.
2. GERAY, U., "Orman Kaynaklarının Yönetimi", Ulusal Çevre Eylem Planı, DPT, Ankara, 1995.
3. TÜRKER, M.F., "Orman İşletmeciliği Ders Notu",KTÜ Orman Fakültesi Ders Notları Yayın No: 59, Trabzon, 2000.

4. ANONİM, Kızıldağ Milli Parkı Tefrik Raporu, Orman Bakanlığı, MPGM, Ankara, 1993.
5. DUTKUNER, İ., “Vejetasyon Raporu”, Kızıldağ Milli Parkı Master Planı Analitik Etüt Raporu, MPGM, Ankara, 1999.
6. OĞURLU, İ., AVCI, M., “Yaban Hayatı Raporu”, Kızıldağ Milli Parkı Master Planı Analitik Etüt Raporu, MPGM, Ankara, 1999.
7. GERAY, U., KORKMAZ, M., ALKAN, H., “Park Alanı İçerisindeki Yerleşimlerin Sosyo-Ekonomik Yapısı”, Kızıldağ Milli Parkı Master Planı Analitik Etüt Raporu, MPGM, Ankara, 1999.
8. ANONİM, Kızıldağ Milli Parkı Amenajman Planı, Orman Bakanlığı, Ankara, 1993.
9. BANN, C., “Forest Sector Review” - Global Environmental Overlays Program, Final Report, Turkey, 1998.
10. ANONİM, “Toptan Eşya Fiyat Endeksleri”, Devlet Planlama Teşkilatı, www.dpt.gov.tr , 2000.
11. GERAY, U., “Ekonomi”, İ.Ü. Yayın No: 3870, Fak.Yayın No: 430, İstanbul, 1998.
12. TÜRKER, A., , “Orman Değerlerinin Belirlenmesi Ders Notları”, İ.Ü. Orman Fakültesi, Ormancılık Ekonomisi Anabilim Dalı, İstanbul, 1997, (Yayınlanmamıştır).